

Non omnis moriar

Fónod Zoltán = „Messziről és messzire visz az élet...” Zalabai Zsigmond halálára. +Koncsol László:
Zalabai Zsigmond ravatala fölött. = Irodalmi Szemle, 47. évf. 2004. 1. sz. 14–18. p.

Ketten búcsúznak Zalabai Zsigmondtól az Irodalmi Szemle hasábjain. Fónod Zoltán a kritikus, a közíró, a szerkesztő barát életművét veszi számba. Koncsol László a sok-tehetségű férfit, a drága érzékeny embert siratja.

Az Irodalmi Szemle volt a küzdelemmel teli pálya kezdete, ahol 1971-től nyelvi szerkesztőként, majd belső munkatársként, szerkesztőként dolgozott. Kiváló irodalmi felkészültsége alapján 1975-től a Madách Kiadó szerkesztője, később vezető szerkesztője, majd főszerkesztő-helyettese lett. Hogy a kiadó tevékenysége a konszolidációs viszonyok ellenére felfelé ívelt, abban Zalabai Zsigmondnak meghatározó szerepe volt. Keze nyomán a korábbi hagyományokat folytatva (*Szlovákiai magyar elbeszélők*, 1961; *Szélkiáltó*, 1966; *Egyszemű éjszaka*, 1970; *Fekete szél*, 1972) olyan antológiák sora jelent meg, amelyek demonstrálták a kisebbségi magyar irodalom helyzetét és erejét határon innen és túl. (*Jelenlét*, 1979; *Családi krónika*, 1981; *A hűség nyelve*, 1985; *Tapsíráré-tapsórum*, 1978; *Labdarózsa, nyári hó*, 1979)

Ezekben az években bontakozott ki alkotói tevékenysége is. Költőként kezdte, majd irodalomkritikusként folytatta. Írásait szakmai felkészültség, tájékozottság, stílárís műgond jellemezte. Elsősorban nemzedékének kritikus volt. Tanulmánykötetei: *A vers túloldalán*, 1974; *Mérlegpróba*, 1978; *Tűnődés a trópusokon*, 1981; *Verstörténés*, 1995. A nyolcvanas években szakadt ki belőle falukrónikája, Ipolypásztó története: *Mindenről számot adok*, 1984; *Hazahív a harangszó*, 1985. „Nemcsak azt kell vállalni, akik vagyunk, hanem azt is, akik voltunk, akik lehetnénk”. Ez a gondolat sarkallta, amikor a nyolcvanas évek vége felé egyre gyakrabban jelentkező lelki válságai ellenére igyekezett tető alá hozni életművét kiteljesítő köteteit: *Szorgos adósa vagyok hazámnak*, 1993; *Verses magyar Bohémia*, 2001; *Szenci Molnár Albert emlékezete*, 2001.

Az anyanyelv iránti elkötelezett hűsége ösztönözte *A hűség nyelve*, 1985 c. kötetét, melyben a csehszlovákiai magyar írók vallottak az anyanyelvről.

Csaknem tíz esztendőn keresztül volt becsvágyó, sokoldalú, jól felkészült tanára a pozsonyi magyar tanszéknek. Ő kezdeményezte a szlovákiai magyar központi nemzetiségi könyvtár létrehozását Somorján. Ugyancsak Somorján jegyezték be két évvel később a Bibliotheca Hungarica Alapítványt. A tervező és teremtő ember megtestesítője volt. A szlovákiai magyarság szellemi életének „egyik nagy mindenest” vesztette el benne.

Zalabai Zsigmondot sokan gyászolják. Gyászolja a családja, nemzedéktársai, íróársai, hallgatói, kartársai, barátai. Gyászolja a Nemzetközi Filológiai Társaság, a faluja, Ipolypásztó, a református egyház, egyetemi tanszéki alapítványa, a Bibliotheca Hungarica, a Fórum Intézet, a Szlovákiai Magyar Írók Szövetsége.

„Gyászoljuk halottunkat, és sírjunk magunk fölött, hogy testi mivoltában megfosztotta magát tőlünk, de ne nagyon sírjunk, mert – „Non omnis moriar” – ő sem halt meg teljesen. Jobbik, szellemi része velünk marad, segít, oktat, eligazít, megvilágosít bennünket, s ez már így lesz a magyar világ végeztéig.”

Cholnoky Olga